

lauantai 5.7.2025
aamuseurat klo 8.30
Ulla Suontausta

Kun sokea Onniselkä tuli vaimonsa Liisan kanssa meille Kankaanpään mummulaan päiväkahveille, kauempaa ei erottanut, kumpi oli sokea ja kumpi näkevä, kumpi oli taluttaja ja kumpi talutettava. He olivat hyvin samanpituisia ja kävelivät reippaasti käsikynkkää. Molempien polvet nousivat korkealle, ja pariskunnan rupattelu kuului mummulan pihaan saakka.

Ennen tapaturmaista sokeutumistaan Onniselkä kertoi nähneensä kotonaan Salmin Käsnäselässä, kuinka pikkupoika oli pantu kuljettamaan vanhaa sokeaa miestä kepin avulla perässään kuin eläintä. Onniselkä joskus totesikin, että onneksi hän oli sokeutunut vasta sitten, kun ajat olivat muuttuneet eikä sokeaa enää raahattu kepestä pitäen perässä kuin eläintä. Sokea sai kävellä näkevän rinnalla tasa-arvoisena ihmisenä.

Minulle pikkutytylle sokean Onniselän sokeus oli hämmästyttävä asia. Kuinka hän tiesi, että se olin minä, joka pyöräili heidän pihansa ohi postia hakemaan ja toivotti hänelle hyvää huomenta? Onniselkä nimittäin vastasi minulle: "Hyvää huomenta, Ulla!" Yhtä hämmästyttävää oli myös se, kuinka hän osasi tehdä taitavia rottinkitoitään pilkkopimeässä huoneessa tai kävellä kivikkoisella pihalla komapstumatta.

Keski-ikäisenä Kankaanpäähän takaisin muutettuani sokeasta Onniselästä tuli minulle paljon muutakin kuin sokea Onniselkä. Minulle tuli tavaksi käydä hänen luonaan kertomassa omista matkoistani: Siperian junassa ystävättäreni kanssa tehdystä seitsemän vuorokauden junamatkasta ja opiskelijoitteni kanssa tehdyistä Taizén matkoista. Kun kerroin matkareiteistä, sokea Onniselkä yllättäen tunsikin matkan varren joet, meret ja vuoret. Kuopion sokeainkoulussa oli 20- ja 30-lukujen taitteessa ollut hyvä kartta, johon eri materiaalein oli merkitty maaston muodot, rajat ja kaupungit, ja tuntomuistini avulla hän hahmotti kulkemiamme reittejä.

Taizéssä olimme opiskelijoitteni kanssa harjoitelleet toisella tavalla ajattelevien kristittyjen kanssa yhdessä elämistä, siksi uskalsin kysyä sokealta Onniselältä minua askarruttanutta asiaa. Jo lapsuudesta tiesin hänet ortodoksiksi, mutta tiesin myös, että hän kulki ahkerasti vaimonsa Liisan kanssa Kankaanpään helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa. Eikö siinä ollut ristiriitaa? Eikö siitä tullut sanomista? Kuulemma joskus 50-luvulla joku oli asiaa ihmetellyt, mutta 2000-luvulla kaikki olivat jo tottuneet siihen, että hän oli helluntailainen ortodoksi. Asiasta ei ollut enää kymmeniin vuosiin puhuttu.

Miksi kerron teille tänä aamuna täällä herättäjäjuhlilla sokeasta naapuristani? Kerron hänestä siksi, että hän, sokea, on ollut minulle näkeville tärkeä taluttaja ja opastaja. Hän on opettanut minua ymmärtämään, että sokea on muutakin kuin sokea, että helluntailainen on muutakin kuin helluntailainen – ihan samoin kuin persu on muutakin kuin persu, vihervassari muutakin kuin vihervassari, sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöön kuuluva muutakin kuin sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöön kuuluva, maahanmuuttaja muutakin kuin maahanmuuttaja, kuuro muutakin kuin kuuro, työtön muutakin kuin työtön, työkyvyttömyyseläkeläinen muutakin kuin työkyvyttömyyseläkeläinen, muistisairas muutakin kuin muistisairas. Jokaista meitä määrittävät sadat risteävät ja osittain ristiriitaisetkin tarinat. Jokainen meistä on talutettava sokea ja sokean taluttaja, opastettava ja opastaja, autettava ja auttaja.

Vaikka kerran vuodessa juhlilla puhuja joutuu olosuhteiden pakosta nousemaan penkiltä toisten vierestä puhujakorokkeelle, siioninvirsiseuroissa tavallisesti istumme penkillä veisaamassa ja puhumassa vierekkäin.

Tämä yhdessä vierekkäin veisaaminen ja samalta tasolta toiselle puhuminen on seuraliikkeemme kaunis, luovuttamaton perintö, jota tänä pahana aikana erityisesti on vaalittava. Elämme aikaa, jolloin ihmisyyttä kavennetaan yhden leimaavan sanan levyiseksi. Omissa kuplissamme ajattelemme ja puhumme toisiin kupliin kuuluvista pahaa. Kauhistelemme, miten joku on voinut sanoa tai ajatella niin kuin meille kerrotaan jonkun sanoneen tai ajatelleen. Elämämme valuu hukkaan kaiken voivottelun ja kauhistelun keskellä.

Sokean Onniselän ja hänen vaimonsa tavassa kulkea käsikynkkää rinnakkain oli jotain samaa kuin Ystävyyden ikoniksi kutsutussa ikonissa. Egyptiläisestä luostarista arkeologisissa kaivauksissa löytyneessä ikonissa luostarin johtaja Pyhä Menas ja Kristus seisovat rinnakkain, ja Kristus on kietonut oikean kätensä Menasin hartioille.

Täällä Salossa seurapenkeille kokoontuvan ystäväkansan esikuvana on tuo ystävyyden ikonissa kuvattu Kristus. Hän – taluttaja – on vierellämme. Hänen kätensä on hartioillamme. Hän ei vedä meitä kepeistä perässään kuin eläintä. Hän ei nouse yläpuolellemme huutamaan, miten pyhää kirjaa on luettava, mitä toisista kristityistä on ajateltava ja miten kaikissa tilanteissa on muistettava ilmoittaa, kuka on oikeassa ja kuka on väärässä.

Ystävyyden ikonin Kristus katsoo silmin avoimin avaralle. Hänen laumansa on mittaamaton. Ystävyyden ikonin Kristus opettaa meitä pitämään jokaista veljenämme niin, ettemme tuomitsisi heistä ketään.

Kun sokea Onniselkä kuoli 100 vuotta täytettyään, muistopalvelus vietettiin ortodoksisin menoin Kankaanpään siunauskappelissa. Muistopalveluksen aluksi ortodoksipappi kertoi kappelin täyttävälle saattoväelle, että vaikka olemme ensimmäistä kertaa ortodoksisessa muistopalveluksessa voimme ottaa rennosti. Hänen mielestään emme voisi tehdä mitään väärin. Niin me koko saattoväki – luterilaiset, helluntailaiset, ortodoksit, myös muutamat kirkosta eronneet ja siihen uudestaan liittyneet, naapurit, ystävät ja sukulaiset – otimme palavat tuohukset käsiimme ja aloimme viettää muistopalvelusta sokean Onniselän avoimen arkun äärellä.

Viimeiset kiusaukset -opperassa Paavo monologissaan toivoo: ”Jospa vielä sanan tuli koskettaisi tuntoa ja sydämen täyttäisi vavistus ja ihastus, silloin minä puhuisin niinkuin ihmisille, jotka nähdään viimeistä kertaa - - Minä raahaisin verkkoa likemmäs rantaa pois oudoilta luodoilta ja puhuisin hiljaa Jumalalle, että jouduttaisiin katumukseen, parannukseen ja synninsuruun, salaiseen itkunuikutukseen. - - Siinä kotirannan ruohikkorinnassa sanoisin parhaat sanat, päästelisin sitten heitä pakkopaidastaan ja laskisin uimaan turvalliseen veteen.”

Puhutaan mekin tänään toisillemme kuin näkisimme toisemme viimeistä kertaa. Ollaan mekin tänään toisillemme niin kuin naapurini Onniselkä oli minulle: välillä taluttajia, välillä talutettavia, mutta koko ajan rinnallakulkijoita.